

Hinduistisk nasjonalisme: Kolonial opprinnelse (del 1)

Vi har fått tilsendt en artikkelserie om indisk hindunasjonalisme, skrevet av Nizar Pablo Azad. Vi legger denne ut i oversatt utgave. Den originale versjonen er på engelsk.

I løpet av det siste halvannet tiåret har vi tydelig sett en økning i ytre høyreorganisasjoner og politiske partier over hele verden. Vi har vært vitne til den fornyede fremveksten av fascistiske organisasjoner, og deres vekkelser fikk mye styrke etter krisa i 2008. Løftet om «liberalt» demokrati smuldret vekk da den økonomiske krisa førte til store belastninger for vanlige folk. I USA så vi fremveksten av hvit overlegenhet og fortsettelsen av aggressiv imperialistisk utenrikspolitikk. I Europa så vi også fremveksten til ytre høyreorganisasjoner, og de arrangerte voldelige protester flere steder. I India så vi fremveksten til hinduistisk nasjonalisme og dens masseappell. I denne serien i tre deler vil vi sette søkelys på dynamikken i hinduistisk nasjonalisme/hindutva. Vi vil her ta opp visse viktige spørsmål om opprinnelsen og veksten til hinduistisk nasjonalisme og hvordan den har presentert seg som den som passer best med nyliberalismen. For å forstå situasjonen i riktig perspektiv bør det bemerkes at hinduistisk fundamentalisme, spesielt i indisk sammenheng, på ingen måte er begrenset til et bestemt politisk parti eller organisasjon. Det er heller et uunngåelig utfall som nesten alle mainstreampartier har hatt nytte av. I del en av denne serien vil vi prøve å forstå opprinnelsen til Hindutva og dens ideologiske grunnlag.

Britisk «splitt og hersk»-politikk

For å undersøke dette emnet er det viktig å gå tilbake i tid og studere dynamikken som førte til den hinduistiske nasjonalismes fødsel i sin moderne form. Religiøs konservatisme og kommunalistiske ((Vår kommentar: Kommunalisme er et begrep som brukes for å betegne forsøk på å konstruere religiøs eller etnisk identitet, oppfordre til strid mellom mennesker som er identifisert som forskjellige samfunn, og for å stimulere til vold mellom disse gruppene.)) konflikter eksisterte gjennom hele Indias historie, men for å forstå den moderne konteksten, spesielt hinduistisk nasjonalisme, må vi spesifikt se på hendelser som fant sted under det britiske styret. Hver ideologi er formet av måten den tolker historien på. Når det gjelder hinduistisk nasjonalisme kan man ikke annet enn å observere noen slående likheter med tolkningen av indisk historie mellom historikere fra 1800-tallet som James Mill, Henry Miers Elliot og John Dowson og hindutva-nasjonalister. Boken «The History of British India» skrevet av James Mill og utgitt i 1817, ble svært populær blant de britiske herskerne og inspirerte også deres politikk i India. Like etter, i 1819 ble James Mill offisielt ansatt i East India Company. I sitt arbeid delte Mill Indias historie i tre forskjellige perioder: hinduistiske, muslimske og britiske. Han forplantet ideen om at hinduer og muslimer alltid var to forskjellige nasjoner i evig konflikt. Denne måten å tolke historien på var ekstremt uvitenskapelig og ble avvist av mange historikere i sin tid. Men det tjente formålet til britene: å styre India. Hans synspunkter fikk mye aksept blant de britiske herskerne i en tid da britene møtte hard motstand i India.

Etter at britene formelt overtok regionen Bengal etter slaget ved Plassey, startet de reformer for å tjene formålet med kolonial ekspansjon. Gjennom permanent bosettingsloven (Permanent Settlement Act) av 1793, ble jordeierne (kjent som Zamindars i India) anerkjent som eierne av landet under

avtalen med East India Company, i bytte mot økte skattesatser. I henhold til denne avtalen kunne jorda bli solgt hvis jordeieren ikke klarte å betale inntektene. Dette fikk vidtrekkende konsekvenser for landbrukssektoren, og bøndene bar byrdene. Dersom avlingene mislyktes, ble pengene hentet fra bøndene. Dette gjorde bøndene til ofre for pengeutlånere, noe som gjorde situasjonen verre. Hungersnøden i 1770 gjorde situasjonen enda verre. Historikere har dokumentert at mellom årene 1757 til 1857 var det nesten 50 store væpnede opprør mot britene. Fakir- Sannyasi opprøret (Fakirs er muslimske tiggermunker, Sannyasis er hinduistiske munkere)(1770-1820), Faraizibevegelsen (1820-1848), Wahabibevegelsen (1830-1860) selv om de i begynnelsen var inspirert av religion, men det de kjempet mot var kolonipolitikken og hvordan den påvirket bøndene. I alle disse opprørene var det bøndene som gjorde opprør mot britene og Zamindarene. Bevegelsen, som nevnt tidligere, bestod av både hinduistiske og muslimske samfunn. I Sepoy-myttet i 1858 mot britene kjempet også hinduer og muslimer sammen mot den felles fienden. Kolonitiden var også full av stammeopprør. Santhalopprøret, Mundaopprøret, Kolopprøret, Bhilopprøret fant sted fra 1830-tallet til begynnelsen av 1900-tallet. Det viktigste årsaken til stammeopprør var det undertrykkende britiske inntektssystemet sammen med at urbefolkningen ble drevet fra sitt land og levebrød. Britene introduserte også nye avlinger og tvang bøndene til å dyrke dem, noe som førte til masseopprør. Under indigo-opprøret (1859-1860) nektet bøndene å dyrke indigo som ble pålagt dem av britene for å møte kravene til engelske handelsmenn. Når man ser tilbake på historien, er det tydelig at opprørene var klassekamp mot den undertrykkende kolonistaten.

Britene stod ovenfor væpnet opposisjon fra ulike deler av India, og forsøkte derfor å splitte befolkningen. Den enkleste måten å gjøre det på var å spre uvitenskapelig og villedende framstillinger av indisk historie. Å sette det ene samfunnet opp mot det andre på grunnlag av religion og kaste. Hvis man

studerer opprørene som fant sted fra 1770 til 1870, vil det være åpenbart at de ikke var av kommunalistisk natur, og at begge trossamfunnene deltok i dem. James Mills arbeid ble tatt videre av Mier og Elliot gjennom deres bok «Indias historie, som fortalt av sine egne historikere» (1867-1877). Forvrengninga av Indias historie langs kommunalistiske linjer fikk en ny oppblomstring gjennom dens feiloversettelse av persiske tekster. Snart ble planen deres satt i verk ved først å gjennomføre en folketelling i 1871, dele befolkningen inn i hinduer og muslimer og representere disse samfunnene som separate enheter med motstridende interesser. 19. juli 1905 kunngjorde Lord Curzon planen for å dele opp Bengal langs religiøse linjer. Oppdelinga skilte det muslimske flertallet øst i Bengal fra de stort sett hinduistiske områdene i den vestlige delen av Bengal. I 1906 ble to organisasjoner: All India Muslim League og Hindu Mahasabha dannet. Begge disse organisasjonene hevdet å opprettholde rettighetene til sine egne religiøse samfunn, men faktisk spilte begge i hendene på britene i kolonitiden. Hver gang muligheten presenterte seg, spilte disse organisasjonene det kommunalistiske kortet. Interessant nok var Madan Mohan Malaviya, som ble valgt til president for den indiske nasjonalkongressen i tre perioder, også en av grunnleggerne av Hindu Mahasabha. Ganske raskt begynte splittelser å vise seg i den indiske nasjonalkongressen, og en av fraksjonene ledet av Hedgewar dannet en annen radikalt hinduistisk organisasjon ved navn Rashtriya Swayamsevak Sangh eller kjent som RSS((Vår kommentar: Det er en fløy av RSS FRP nylig støttet i en pengeinnsamling:

[https://groruddalen.no/var-drape-kan-fylle-begeret/19.28357?fbclid=IwAR10FFr06ucd3F9s_cJhsdw7JZ176qPxYmoxfAilhlhB84qJ-JGHoljSN0Y\)\)](https://groruddalen.no/var-drape-kan-fylle-begeret/19.28357?fbclid=IwAR10FFr06ucd3F9s_cJhsdw7JZ176qPxYmoxfAilhlhB84qJ-JGHoljSN0Y))) i 1925. Selv om Hindu Mahasabha ble dannet før RSS, ble sistnevnte et mer organisert parti som dominerte saken for å gjøre India til en hinduistisk stat. Forskjellige pålitelige kilder har helt korrekt rapportert at ideologer fra både Hindu Mahasabha og RSS hadde krevd oppdeling av det indiske subkontinentet langs religiøse linjer. For eksempel

erklærte Bhai Parmanand, en leder av Hindu Mahasabha åpent i et møte etter delingen av Bengal at muslimer skulle migrere til landet utenfor Sindh (vest for elven Indus) mens hinduer skulle herske øst for Sindh. På samme måte uttrykte Savarkar, en av de mest innflytelsesrike ideologene fra begge organisasjonene, støtte til delingen av India til to separate nasjoner for hinduer og muslimer i sin bok «Hindutva» i god tid før kravet ble fremmet av All India Muslim League, i 1940. Britenes spill for å fremme «To nasjoner» -teorien for å svekke motstanden mot deres styre fikk dermed uttelling.

Myter som historie: Skapelsen av hindutva-ideologien

Å konstruere en forvrengt historie har vært et viktig våpen for ytre høyreorganisasjoner. På 1900-tallet var dette svært utbredt under fremveksten av fascisme over hele Europa. Vi har sett hvordan den koloniale tonasjonsteorien hadde sin ideologiske begrunnelse i hinduistisk nasjonalistisk fantasi, samtidig lånte Hindutva også mye fra fascistiske ideer som slo rot i Europa på 1800-tallet. Hindutva-forestillingen om at ariere er urfolket til det indiske subkontinentet, er også hentet fra kolonial indologi. ((Vår kommentar: Indologi er kjent som vitenskapen om det indiske samfunnet. Det indologiske perspektivet hevder å forstå det indiske samfunnet gjennom begrepene, teoriene og rammene som er nært knyttet til den indiske sivilisasjonen.)) Dette synet ble delt av medlemmer av det teosofiske samfunnet ((Vår kommentar: The Theosophical Society er en internasjonal religiøs og filosofisk bevegelse som ble grunnlagt av Madame H. P. Blavatsky og oberst Olcott i New York i 1875. I 1882 ble selskapets hovedkvarter etablert i Adyar, nær Madras (nå Chennai) i India.)) som oberst Olcott og Blavatsky som var av den oppfatning at arierne stammer fra og reiste vestover fra India til andre deler av verden. Dayanand Saraswati, grunnleggeren av Arya Samaj opprettholdt dette synet. Selv om

Arya Samaj og det teosofiske samfunnet i 1875 fusjonerte, og kort tid etter ble splittet var de to organisasjonene alltid enige om spørsmålet om «Ut fra India teorien». ((Vår kommentar: Indigenous Aryanism, også kjent som Indigenous Aryans theory (IAT) og Out of India theory (OIT), er overbevisningen om at arierne er urfolk til det indiske subkontinentet, og at de indoeuropeiske språkene utgikk ut fra et hjemland i India til deres nåværende lokasjoner.))

Disse ubegrunnede og feilaktige påstandene var grunnlaget for Hindutvaversjonen av etableringen av arisk overlegenhet. Dette er beslektet med det som skjedde i nasjonalismens navn over hele Europa. Gustaf Kossinna, en tysk forsker, gikk til enorme anstrengelser for å bevise at arierne stammer fra Tyskland og trakk piler over kart for å demonstrere ariernes reise til andre deler av verden. Det tok ikke lang tid før nazihærene også fulgte disse pilene i et forsøk på å etablere sitt tredje rike. Hinduistiske ledere som Golwalkar fra RSS fulgte også den samme trenden og fortsatte med å hevde at Nordpolen en gang var lokalisert i Bihar-Orissa (Sentral-Øst India) regionen for å forene seg med Bal Gangadhars påstand om at arierne stammer fra Nordpolen. Hele poenget med å overta teorien om arisk overlegenhet var å hevde overlegenhet over «andre» eller de som ikke passer inn i deres krav om en «ren rase». Etter Golwalkars syn på hvordan definere en nasjon, var rase «den desidert viktigste ingrediensen i en nasjon». Han støttet åpent Hitlers forfølgelse av minoriteter og roste hans folkemordpolitikk som en «god lærdom for oss i Hindustan å lære og tjene på». Et annet viktig trekk ved Hindutva-varianten av «Ut fra India» teorien er å hevde at Induskulturen ((Vår kommentar: Induskulturen var en oldtidssivilisasjon som hovedsakelig var sentrert i den vestlige delen av det indiske subkontinent og som blomstret i området langs den store elven Indus.)) var av arisk opprinnelse, noe som forkastes av de fleste historikere. Når rasemessig overlegenhet har blitt formulert ved å skape myter og forplante dem som historiske fakta, var det neste steget å

hevde at før muslimene invaderte India, var den hinduistiske perioden av indisk historie velstående. Det ble fremsatt påstander om at de fleste moderne vitenskapelige oppfinnelser eksisterte i løpet av den tiden, som plastisk kirurgi, fly osv. Sannheten er annerledes. Praksisen i kastesystemet under den såkalte «hinduistiske» epoken var et av de største hindrene for utviklingen av det indiske samfunnet. Å hevde at en velstående «hinduistisk» periode eksisterte før islams ankomst på subkontinentet er faktisk et triks for å ta æren for prestasjonene til buddhister og jainer. Den andre myten er å spille offerkortet som hevder at hinduer levde i slaveri under det muslimske styret. I middelalderen levde store deler av befolkningen hvor som helst i verden under fattigdom og ble undertrykt økonomisk og kulturelt på alle mulige måter. Dette gjelder også for det indiske subkontinentet under ethvert styre, enten hinduistisk eller muslimsk. Men det er en merkelig sak på subkontinentet. Selv under det «forræderske» muslimske styret var mange adelsmenn og militære offiserer hinduer. Den hinduistiske øvre kasten blomstret i utgangspunktet uansett hvem herskerne var. Aurangzeb, den Mughal-keiseren som er mest hatet av Hindutva-brigaden, hadde flest hinduistiske tjenestemenn under sin regjeringstid. De øvre og dominerende kastene og klassene fikk alltid herskernes beskyttelse.

Dermed kan det tydelig ses at hinduistisk nasjonalismes ideologiske grunnlag var sterkt påvirket av koloniale historikere som James Mill, Henry Miers Elliot og John Dowson på den ene siden og italiensk og tysk fascisme på den andre.

Den hinduistiske nasjonen: Til tjeneste for britene

Hensikten med utformingen av hindutva-ideologien var å skape splittelse blant befolkningen og hat mot andre trossamfunn.

Den manglet ideologisk begrunnelse, klarhet og en analyse av verden og var derfor ikke i stand til å utfordre britene på noen måte. Den var ment for å skape et hegemoni av de øvre kastehinduene for å kontrollere den hinduistiske befolkningen og for å rettferdiggjøre dannelsen av en hinduistisk nasjon der brahminismen kunne blomstre. Noen ganger har hinduistiske organisasjoner forent seg med deres erkerival, Muslim League for å etablere seg. I 1937, etter kongresspartiets massive seier i provinsvalget, dannet Hindu Mahasabha i et forsøk på å gjøre seg kjent koalisjonsregjeringer med den muslimske ligaen (the Muslim League) i Sindh og grenseprovinsene i nordvest. Under Sarvarkars ledelse lanserte Hindu Mahasabha en massiv kampanje for å rekruttere ungdommer til britene. Ifølge Savarkar var det en støtte til saken «hindudom», og han kommenterte «La hinduer måle sine sverd med verdens modigste raser». På den annen side var RSS-sjef Golwalkar som Sarvarkar tydelig på å skape en hinduistisk nasjon definert ut ifra den hinduistiske kulturen der hegemoniet til den øvre kasten skulle opprettholdes. Dette ble bekreftet i hans verk hvor han refererte til minoriteter som mlecchas (mlecchas blir i hinduistisk kastesystem referert til som barbarer). RSS sin sanne intensjon ble tydelig da Golwakar åpent kunngjorde: «Hinduer, ikke kast bort energien din på å kjempe mot britene; spar din energi til å bekjempe våre interne fiender som er muslimer, kristne og kommunister.»

Hinduistisk kommunalisme: På tvers av politiske skillelinjer

Man kan ikke benekte det faktum at hinduistisk kommunalisme har påvirket de store trender i indisk nasjonalisme. Som historikeren Sumit Sarkar korrekt påpeker i sin bok *Writing Social History*, »tendensen til å anta en slags kulturell eller sivilisasjonell integrasjon som grunnlaget for nasjonalisme har holdt seg sterk. Og så blir det vanskelig, selv for en Nehru som skriver sin «oppgivelse av India», å motstå det

neste skrittet – å anta at enhet tross alt først og fremst har vært hinduistisk.» Dette er en ganske viktig observasjon. Man bør ikke bli villedet til å tro at Hindutva bare er begrenset til organisasjoner som hevder å kjempe for et hinduistisk India. Kongressledere som hevdet å opprettholde prinsipper for liberalt demokrati og også sosialisme, klarte ikke å riste av seg ambisjoner basert på kommunalistisk og kaste- tankegang. Selv om Kongressen begynte å distansere seg fra hinduistisk nasjonalisme som uforenlig med ideen om India fra 1930-tallet og fremover, klarte den ikke å komme ut av den kommunalistiske skyggen. Det var tilfeller av kongressledere som oppfordret til boikott mot muslimer og fremmet anti ku-slaktekampanjer på 1930-tallet som førte til opptøyer. I 1932 lanserte Gandhi en sultestreik i Yerwadafengselet i Pune, bokstavelig talt for å presse Ambedkar til å signere Poona-pakten som annullerte et eget valg for dalitene (kasteløse – vår merknad) der de kunne velge sine egne representanter til den statlige lovgivende forsamling. Ikke bare Gandhis holdning til politisk representasjon var problematisk, men han var også en sterk tilhenger av kastesystemet som har plaget det indiske samfunnet i århundrer. Et av hovedmålene med Harijan Sevak Sangh som ble etablert i 1932, var å holde dalitene (uberørbare) innenfor hinduistismens fold. Man kan ikke unngå å legge merke til likhetene mellom ledere av RSS og Gandhi når det gjelder å adressere situasjonen til dalitene. Omtrent på samme tid på 1930-tallet begynte både RSS og Kongressen å bli engstelige da daliter begynte å heve stemmen mot kastebasert diskriminering. Holdningen til de «uberørbare» begynte sakte å endre seg. Keshav Baliram Hedgewar, en av lederne til RSS, erkjente den økende spenningen mellom øvre kaste Brahminer og de nedre kastene. RSS begynte snart å erklære behovet for «Hindu Brotherhood» for å holde lavere kaster innenfor hinduismens fold, selv om det er velkjent at Hedgewars etterfølger Golwalkar betraktet kastediskriminering som »udelelig del av naturen». På lignende måte trodde Gandhi på «Varnashramadharma» hvor han hevdet at sosiale klasser/kaster bestemmes ved fødselen, og man kan senere konvertere til andre

kaster hvis den aktuelle personen har egenskapene til den andre kaster. Hele intensjonen med Harijan Sevak Sangh blir tydelig når man kommer over Gandhis forståelse av det indiske samfunnet, som han agiterte for:

Jeg tror at hvis det hinduistiske samfunnet har vært i stand til å bestå, er det fordi det er grunnlagt på kastesystemet. ... Et samfunn som kan skape kastesystemet må sies å ha den unike kraften å organisere. ... Å ødelegge kastesystemet og vedta det vesteuropeiske sosiale systemet betyr at hinduer må gi opp prinsippet om arvelige yrker som er sjelen til kastesystemet. [Det] arvelige prinsippet er et evig prinsipp. Å endre det er å skape uorden. ... Det vil være kaos hvis hver dag en Brahmin skal endres til en Shudra og en Shudra skal endres til en Brahmin. Kastesystemet er en naturlig orden i samfunnet.

Gandhi

Det blir klart hvordan hinduistisk nasjonalisme påvirket indisk politikk helt fra kolonitiden. Det ble inspirert av den felles periodiseringen av indisk historie av britene, forsterket av av fascistiske bevegelser i Europa og fostret av øvre kaster inn i vanlig indisk politikk.

Når vi nå ser på det i nåtiden, blir det klart hvordan historiske hendelser formet den nåværende politiske situasjonen. Den hinduistiske fascistiske offensiven India står overfor i dag har vært i gang i lang tid, og det var en del av herskerklassens ideologi. For å utfordre og beseire den må kampen tas ved roten. Fascistisk ideologi er veldig innebygd i samfunnet, og et alternativ til fascisme vil først kunne begynne når den konfronteres med riktig politikk og dialektikken er riktig forstått.